

Datum	Diarienummer
2014-10-14	2012-5963- MI

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 6 november 2014

Adressat:
Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 UPPSALA

Ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till täkt på fastigheterna Grän 3:1, 4:1, 1:18 och Karby 2:1

Remiss från länsstyrelsen, dnr. 551-4754-13. Remisstid: 8 november 2014

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiv till att Svevia AB får tillstånd till fortsatt verksamhet i Grän bergtäkt.

Nämnden lämnar följande synpunkter angående tillståndets och villkorens innehåll:

1. Jordmassor som tas emot för efterbehandling eller återanvändning ska komma från områden som är helt opåverkade av mänsklig aktivitet. Alternativt, om misstanke finns att massorna är förorenade, får de endast tas emot om de efter provtagning och analys visar på värden under nivå för mindre än ringa risk enligt definitionen i Naturvårdsverkets handbok "Återvinning av avfall i anläggningsarbeten".
2. Verksamhetsutövaren ska genom egen provtagning inom ramen för egenkontrollen säkerställa att mottagna jordmassor är rena.
3. Verksamhetsutövaren ska föra ett register över mottagna jordmassors mängd, ursprung, leveransdatum och avlämnarens identitet.
4. Verksamhetsutövaren ska okulärbesiktiga material som tas emot för efterbehandling eller återanvändning både vid infarten och vid avlastning.
5. Jordupplagsområdet ska efterbehandlas till våtmark eller sumpskog. Alla inkörda jordmassor ska användas i efterbehandlingen av täkten eller återanvändas på annan plats.
6. Allt vatten från arbets- och upplagsytor ska samlas upp och ledas bort via väl definierade diken eller ledningar så att provtagning är möjligt.
7. Tillsynsmyndigheten ska kunna ställa krav på ytterligare rening av vatten från området om det skulle visa sig miljömässigt motiverat.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Urban Wästljung
ordförande

Anna Axelsson
chef för miljökontoret

Sammanfattning

Svevia AB ansöker om tillstånd till att fördjupa och utöka ytan för sin bergtäkt vid Grän. Täkten har varit igång sedan slutet av 1990-talet. Ansökan avser tillstånd till täkt av berg i 25 år. I ansökan ingår även återvinning av betong, tegel, asfalt, sandningssand och entreprenadberg. Svevia AB vill i det nya tillståndet få utöka arbetstiderna jämfört med vad som gäller idag. Det stöds med en utredning som visar att verksamheten med god marginal klarar bullervillkoren.

Bakgrund

Ansökan

Svevia AB ansöker om tillstånd till att fördjupa och utöka ytan för sin bergtäkt vid Grän. Täkten är belägen nära Hovgårdens avfallsanläggning vid väg 288 mot Östhammar. Täkten har varit igång sedan slutet av 1990-talet. Svevia AB vill göra täkten djupare för att ta ut mer berg på samma yta som man redan har tillstånd på. Företaget vill även utöka brytområdet för att inte lämna kvar en mer eller mindre smal bergvägg mellan det öppna landskapet och täkten. Dessutom vill företaget ha mer plats för upplag av jordmassor som ska användas vid efterbehandlingen av täkten.

Följande ingår i ansökan:

- Täkt av berg under en period av 25 år. Total mängd berg 12 miljoner ton, i genomsnitt 400 000 ton per år, men max 800 000 ton per år i ett brytområde med 28 ha yta och verksamhetsområde med 42,5 ha yta. Schaktbottennivå + 6 m.
- Krossning och sortering av berg.
- Asfalttillverkning
- Återvinning av riven eller fräst asfalt
- Återvinning av betong, tegel, matjord, entreprenadberg och sandningssand
- Mottagning av upp till 1,7 miljoner ton rena schaktmassor som senare används till efterbehandling av täkten

Om företaget får tillstånd enligt ansökan fortsätter verksamheten ungefär som idag med några förändringar:

- Man kommer att börja bryta djupare ned i täkten.
- Man kommer att kunna krossa och borra på vardagar under hela året.
- Man kommer att kunna lasta ut material och utföra andra transporter när som helst på dygnet, alla dagar på året.

Nuvarande tillstånd

Nuvarande tillstånd gäller för ett totalt uttag av 5,4 miljoner ton. Det årliga uttaget är i genomsnitt 300 000 ton men maximalt 600 000 ton per år. Brytområdet är ca 23 ha. Schaktbottennivå + 23 m.

Enligt nuvarande tillstånd får krossning inte ske under juli månad och under perioden 21 december till 9 januari. Krossning får under resten av året endast ske vardagar 07-18. Transporter, lastning och lossning får endast ske mellan 06 och 22 på vardagar.

Arbetstider i nuvarande och sökt tillstånd

I ansökan föreslås nedanstående villkor för arbetstider i tåkten:

5. Särskilt bullrande/störande verksamheter såsom borring, sprängning och skutknackning får endast bedrivas helgfria vardagar mån-fre kl. 07.00-18.00. Krossning/sortering får bedrivas helgfria vardagar mån-fre kl. 06.00-22.00. Asfalttillverkning medges alla dagar kl. 00.00-24.00. Utlastning, transporter, underhållsarbete och annan mindre bullrande verksamhet medges på andra tider och dagar utöver detta.

Det gällande tillståndet har följande formulering angående arbetstider:

9. Normal arbetstid ska vara helgfri måndag till fredag klockan 06.00-18.00. Transporter, lastning och lossning får ske vardagar 06.00-22.00. Borring, skutspräckning, förkrossning, efterkrossning och annan verksamhet som kan vara störande för omgivningen får endast bedrivas vardagar mellan klockan 07.00 – 18.00 under perioden 10 januari – 30 juni samt 1 augusti – 20 december.

Buller

I ansökan finns en bullerutredning som visar hur buller sprids från tåkten i olika skeden av brytningen. Bullerutredningen visar att verksamheten kommer att klara föreslagna villkor för bullernivåer vid bostäder. Företaget föreslår samma bullervillkor som gäller i nuvarande tillstånd. Bullervillkoren överensstämmer även med Naturvårdsverkets riktvärden för buller från industri.

Bullerutredningen sammanfattas i tabellen nedan. Beräkningarna är gjorda utifrån de arbetstider för olika maskiner som föreslås i ansökan. Dagtid är beräkningarna gjorda utifrån att alla verksamheter är igång samtidigt. Kvällstid är kross och asfaltverk igång. Natttid är endast asfaltverket igång. I tabellhuvudet anges maxnivå enligt bullervillkoren för de olika tidperioderna.

	Brytningsskede	Dagtid: Alla verksamheter igång i tåkten Riktvärde 50 dB(A)	Kvällstid: Krossning och asfalttillverkning Riktvärde 45 dB(A)	Natt: Enbart asfaltverk och transporter Riktvärde 40 dB(A)
1	Maskinerna står på nuvarande täktbotten, brytning påbörjas mot djupare nivå	6 bostadshus inom 40-45 dB(A)	1 bostadshus (endast en fasad) inom 40-45 dB(A)	Alla bostadshus får mindre än 40 dB(A)
2	Alla maskiner har flyttats ned på nya täktbotten	8 bostadshus inom 40-45 dB(A), 3 hus inom 45-50 dB(A)	Alla bostadshus får mindre än 40 dB(A)	Alla bostadshus får mindre än 40 dB(A)
3	Slutskede med alla maskiner i tåktens västra del, bergkant mot öppen mark är borta	3 bostadshus inom 40-45 dB(A), 5 hus inom 45-50 dB(A)	Alla bostadshus får mindre än 40 dB(A)	Alla bostadshus får mindre än 40 dB(A)

En av de närboende har vid några tillfällen klagat på buller från tälkten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har kontaktat närboende år 2007 i samband med att tälktägaren sökte dispens från krossningsförbudet i juli månad (se ovan i avsnittet Ansökan och nuvarande tillstånd). Det framkom att några få var tacksamma för en tyst månad och att flera av de boende aldrig störcdes av ljud från tälkten.

Grundvatten

I ansökan finns en utredning av hur grundvattnet påverkas när man går djupare ned i berget. Utredningen visar att bostadshusens dricksvattentälkter inte kommer att påverkas.

Återvinning av asfalt

Svevia AB skriver att de inte anser att fräst eller riven asfalt är att betrakta som ett avfall. Asfalten kommer från befintliga vägar och körs in i tälkten för att senare återanvändas i ny asfalt. Som stöd för detta nämns några rättsfall. Svevia AB hänvisar även till formuleringar i avfallsdirektivet, som har införts i svensk lagstiftning genom avfallsförordningen (2011:927).

Bedömning

Val av plats

Det finns ett behov av bergkross i samhället. Den här platsen är redan påverkad av tälktverksamhet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser därför att tillstånd ska ges till fortsatt tälkt på platsen. Att gå ner på större djup innebär ett effektivare utnyttjande av platsen, så att det dröjer längre innan en ny tälkt måste öppnas på annan plats.

Buller och arbetstider

Bullernivåerna från verksamheten kommer att med marginal ligga under bullervillkoren. Att bullervillkoren inte överskrids innebär dock inte att det är helt tyst. Av och till, beroende på väderförhållandena, kommer ljud från verksamheten att kunna höras vid bostäderna. Buller kan vara störande för känsliga personer även när bullernivåerna är under villkoren.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att verksamheten kan få tillstånd till de arbetstider som föreslås i ansökan av följande skäl:

- Bullerutredningen visar att det finns en god marginal till bullervillkoret.
- Bullervillkoret ligger på de nivåer som boende normalt får tåla från en industri (Naturvårdsverkets riktvärden). Nämnden känner inte till några faktorer som talar för en annan bedömning av just denna verksamhet.
- Jämförbara tälkter inom kommunen har inga begränsningar av krossningstiden under sommaren.
- Under sommaren är efterfrågan på krossmaterial oftast större än andra årstider. Sommarstängningen har varit problematisk för bergtälkt Grän, då man inte kunnat i förväg krossa upp tillräckligt med material för att kunna leverera under sommarstängningen. Det har lett till att material transporterats mycket långa vägar med ökad miljöpåverkan från avgaser som följd.

Återvinningsverksamhet

Det är positivt att återvinning av alternativa material bedrivs i tåkten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det kan finnas risker att förorenat material tas emot. Hantering av olika avfallsslag ska beskrivas i kontrollprogrammet. Mottagningskontroll ska göras och dokumentation ska säkerställa att rena material tas emot.

Det är positivt att verksamheten planerar att ta emot sandningssand. Det är miljö- och hälsoskyddsnämndens erfarenhet att detta är ett material där det finns lite kunskap om föroreningsinnehållet. Det kan hända att sanden återanvänds på olämpliga platser. Verksamhetsutövaren måste hantera de eventuella riskerna med sandningssand i egenkontrollen. Enligt föreslagna villkor ska verksamheten inom tre månader från det att tillståndet fått laga kraft skicka ett förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten. Hantering av sandningssand bör ingå där.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden avstår från att yttra sig angående om asfalt som ska återvinnas är ett avfall eller inte.

Oavsett om asfalten klassas som avfall eller inte så måste den vara kontrollerad med avseende på innehåll av stenkolstjära så att polyaromatiska kolväten (PAH) inte sprids i miljön när asfalten återanvänds. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig bakom storstadspolicyn: ”Tjära i asfaltbeläggningar. Gemensamma rutiner för Stockholm, Göteborg och Malmö 2003-09-01”. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser dock att policyn ska tillämpas på de lager som innehåller tjära, inte på en samlad borrhärd. Motivering till detta är att förorenad asfalt, som ofta finns i enstaka lager i vägen, inte ska blandas med ren asfalt så att föroreningen späds ut. Enligt policyn kan asfalt med <70 ppm PAH användas fritt utan krav på dokumentation av platsen. Asfalt med halter mellan 70 och 300 ppm får endast användas under slitlager i väg och endast utanför vattenskyddsområden eller annan känslig miljö. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att utläggningsplats för sådan asfalt ska dokumenteras. Enligt MKB kommer inte asfalt med halter över 300 ppm att tas emot i tåkten.

Ytvatten

I ansökan beskriver Svevia AB att vatten från täktområdet är förorenat med kväve från sprängämnet. Om haverier sker kan även olja följa med vattnet. Vatten från området kommer att ledas via sedimentationsdammar med oljeavskiljande funktion. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att tillståndet ska ge möjlighet för nämnden att ställa strängare krav på vattenbehandling under tillståndstiden om behov skulle uppkomma. Ytterligare rening skulle till exempel kunna åstadkommas genom anläggande av översilningsyta eller våtmark. För att möjliggöra kontroll av utgående vatten måste det säkerställas att allt vatten som eventuellt kan vara påverkat av verksamheten samlas upp och leds bort på ett kontrollerat sätt. Det behöver inte styras i tillståndet om man leder vattnet via olika dikessystem eller om det samlas upp till ett gemensamt utlopp.

Efterbehandling

Svevia AB föreslår att tåkten efterbehandlas till en sjö. Utfyllnad med schaktmassor kommer att ske för att skapa strandzoner på två sidor om tåkten. Övriga bergväggar kommer att lämnas stående, efter att man sprängt ut en skyddshylla i överkanten. Schaktmassorna kommer att tas

emot från olika markarbeten och lagras inom verksamhetsområdet. Bolaget åtar sig att endast använda massor som utgör ”mindre än ringa risk” för förorening enligt Naturvårdsverkets handbok ”Återvinning av avfall i anläggningsarbeten”. Miljö- och hälsoskyddsämnden anser att detta åtagande ska ingå i villkoren i tillståndet. Samma villkor ska gälla för mottagna jordmassor för återvinning. Motiveringen till detta är att samma gränser bör gälla vid mottagning oavsett ändamålet för att säkerställa att endast rena massor används.

Det är positivt att en sjö anläggs i tåkten. För att jordupplagsplatsen inte ska användas för deponering av oönskade jordmassor ska det villkoras att även denna plats återställs så att den så småningom kan återgå till den naturtyp som nu finns på platsen: sumpskog eller våtmark.

Kopia till:

Svevia AB, att. Sonja Grauwald Boman, Box 4018, 171 04 SOLNA